

A European, Catalan-language writer says

Ein europäischer Schriftsteller
in katalanischer Sprache sagt

Un escriptor europeu
en llengua catalana diu

Un escritor europeo
en lengua catalana dice

Biel Mesquida

Biel Mesquida**A European, Catalan-language writer says**

Ladies and gentlemen, permit me to introduce myself. I am a Catalan writer or, rather, a European, Catalan-language writer. And I wish to say this now, at the Frankfurt Book Fair, because I consider that, as I writer, I must stand up for my language and the literature that is written in it as two essential strands of our identity as a people.

I should like now to recall very briefly that Catalan emerged from Latin a thousand years ago, and in its long, popular and everyday life, its magnificent and creative, harsh and battling life, it has been, in some historical periods that were always too long, well on the way to annihilation and extinction. In Germany, there are university chairs and departments that teach all this. In the second half of the twelfth century, Catalan went from its first spoken-language form to its earliest written form in the sermons known as the *Homilies d'Organyà*, and also in translations from Latin texts. In the thirteenth century, a Catalan from Mallorca was to become the true inventor of the Catalan prose on which we base our language today. This was **Ramon Llull**, who wrote texts that were both rich in words and that offered a brand-new, well-founded and clear syntax, which was a long way from the strictures of Latin syntax. His writings, a polyphony of different kinds of verbal music full of ideas, make up hundreds of volumes of an *œuvre* that is beautifully wrought in *bell catalanesc*, the fine Catalan that has come to be the classical fount of Catalan literary language. This Himalayas of language constructed by Llull might constitute a good metaphor when it comes to demonstrating how some texts written in the common language of a small European territory can become literary, religious, philosophical, mystical, wise and functional material that moves, highly charged, throughout Europe. The case of Germany would be canonical because German Catalanophilia flows through the translation, study and publication of Llull's works. This love for Llull's writing has even appeared in the name of one of your university institutes, the Raimundus-Lullus-Institute at the Freiburg im Breisgau University.

From the Middle Ages through to the nineteenth century, the Catalan language went through several different periods, some of them very difficult, and yet we have produced authors who managed to write works of both local and universal significance, for example **Bernat Metge**, **Ausiàs March**, **Anselm Turmeda**, **Joanot Martorell**, and the anonymous author of *Curial e Güelfa*, and we also have a literature of wide popular appeal that constantly reworks and expands the tradition in a perpetual revitalisation of the words we love. We are Catalans because we speak Catalan, declare those who love the language. It must also be said loud

and clear that political events, especially those of the early eighteenth century, created circumstances that have been hostile to our culture. Catalan was prohibited in teaching and expelled from the public institutions in order to reduce it to a poor and shame-faced usage.

Catalan survived because the society of the territories — the *països catalans* — whose people were raised on the tender, delectable, and wise milk of this mother-tongue, the Catalan language, never stopped speaking and writing it behind closed doors. The nineteenth century is marked by the *Renaixença* (Renaissance) romantic movement, which coincided with other European projects for national recovery and aimed to bring about a renewal of Catalan culture and, above all, of the language. This rebirth bestowed new social dignity on our language, enabling the emergence of quite a solid group of writers who would start to use it again, proudly and very well. Notable names among them are **Joaquim Rubió**, **Tomàs Aguiló**, **Tomàs Villarroya** and **Jacint Verdaguer**.

The end of the nineteenth century and the twentieth century until 1939 was a period of flourishing literary and cultural life and vigorous movements — Noucentism, Modernism and the avant-garde tendencies — along with the First International Catalan Language Congress in 1906, which was attended by linguists from all over Europe, and the appearance of a very significant body of writers (**Miquel Costa i Llobera**, **Joan Maragall**, **Eugeni d’Ors**, **Josep Carner**, **Caterina Albert**, **Carles Riba**, **Josep M. de Sagarra**, **Josep Pla**, **J. V. Foix**, **Mercè Rodoreda**, **Salvador Espriu**, etc.). And what Catalan did they write? It is a codified Catalan, thanks to the fervent and devoted work of a group of philologists who produced viable norms that enabled its use as a modern language of culture. What other languages of culture took centuries of collective labours to produce was achieved with Catalan in a single generation. In 1907, the Institut d’Estudis Catalans (Institute of Catalan Studies) was founded as an academic body devoted to studying all elements of Catalan culture. Two very different philologists, **Pompeu Fabra** and **Mossèn Antoni Maria Alcover**, produced great and extremely useful works. The fixing of orthographic norms is essentially the work of Pompeu Fabra with his *Normes Ortogràfiques* (1913), the *Gramàtica catalana* and the *Diccionari general*, and they have been given official normative recognition. Pompeu Fabra gave order to a disperse and anarchic language and made of Catalan an appropriate tool for thought, expression, literature, science, technology and for all kinds of ideas, a contemporary, orderly and flexible language that

was normatively well structured and a first-rate tool in all domains of knowledge. Mossèn Alcover devoted a considerable part of his life to travelling in Catalan-speaking territories, collecting and safeguarding their extremely rich vocabulary and, with the help of the philologist **Francesc de Borja Moll**, he has left us the Alcover-Moll dictionary, which is a huge and unique reservoir of words, another fount of wisdom. Finally, I also wish to recall two verbal monuments that were produced by the colossal and passionate labours of the linguist **Joan Coromines**, the *Onomasticon Cataloniae* and the *Diccionari etimològic*, which are replete with essential information about the life of the Catalan language.

The twentieth century brought yet another cultural catastrophe. The Franco dictatorship lasted forty years during which it prohibited the use of Catalan and any other symbol that might have served to identify Catalan culture. Internal or external exile, prison, repression or even death was the lot of most Catalan writers. We post-war writers had to learn the language clandestinely and we were persecuted and imprisoned for the mere fact of struggling for and trying to defend our language and our culture. The writer, in particular in the case of languages that have been forced into minority use, is an ethical conscience, a critical conscience. Catalan writers know a great deal about struggling to defend a national language, literature and culture because this was a constant factor for us throughout the twentieth century.

Since the coming of democracy and after further battles (that are not yet over) to conserve our language, more than six million people speak Catalan today — although not all of them write it — and Catalan is taught in the schools and universities with different degrees of enthusiasm depending on the area, while it is the co-official language along with Spanish in Catalonia, the Land of Valencia, the Balearic Islands. It is the official language in Andorra, and a non-official language in the Franja de Ponent — the strip of Aragon adjacent to Catalonia — in Capcir, Conflent, Cerdagne, Roussillon and Vallespir in Languedoc-Roussillon within the now French Département of Pyrénées-Orientales, and in Alghero in Sardinia.

However, we live in a globalised world that tends to look down on minority languages, and in a society that has little awareness of the value of literature and humanistic culture in educating people. Furthermore, in the society of the Catalan-language territories, there are still policies that do not work in favour of the social use of Catalan, either among original citizens or immigrant citizens. We are faced with

serious difficulties in making Catalan literary and cultural products known outside the country because the dominant market promotes uniformity and assimilation by the hegemonic cultures, and the shattering of national cultures, etcetera. This is where we writers become double agents for the Catalan language. On the one hand we shape the language, enrich it and contribute towards national construction thanks to the creation, with our writings, of a collective imaginary, while on the other hand we are still fighting for the maintenance of our language, its dignity and its public use in every sphere. Catalan, in the twenty-first century, is a useful tool in all the spheres of language needed by an open contemporary society that is asking for full recognition in Europe: from public institutions to the mass media, from science to technology, from arts to economics and especially in literature, while also having, it should be stressed, its longest-ever list of writers, with numerous books of a quality that would be recognised anywhere in the world.

The Frankfurt Book Fair invitation to Catalan culture is a great honour and source of pleasure for us. I am sure that it will be a good catalyst for promoting Catalan literature and culture and creating networks of translation and communication with other languages and cultures of the world. As a Catalan writer, I hope that many of the seven thousand books that are published in Catalan every year find in the Frankfurt Book Fair publishers, agents, translators and, in particular, readers. I love my language because, since I was a small boy, I have experienced and thought about the world through the words of the members of my family, country people and city dwellers who spoke with the words of Lluïl, teaching me thus the names of things so that, later in life I have learned, thought, felt, seen, loved, written and lived in Catalan. I love the Catalan language as a tool that has helped me to live, as a unique and fragile treasure that must be invigorated and preserved because, as we know, even scientifically, *a diversity of tongues* makes us more open, more sensual, healthier and much wiser.

Telloc, Mallorca, Balearic Islands, *Països Catalans*
September 2006

Biel Mesquida

Ein europäischer Schriftsteller in katalanischer Sprache sagt

Der zu Ihnen spricht, ist ein katalanischer Schriftsteller, ein Schriftsteller in katalanischer Sprache oder, besser gesagt, ein europäischer Schriftsteller in katalanischer Sprache. Nach dieser Aussage meine ich, dass ich hier, auf der Frankfurter Buchmesse, in meiner Funktion als Schriftsteller die Sprache und die in dieser Sprache geschriebene Literatur als zwei grundlegende Elemente unserer Identität als Volk rechtfertigen muss.

Ich möchte nur daran erinnern, dass die katalanische Sprache vom Lateinischen abstammt und auf ein tausendjähriges Leben zurückschauen kann, ein volkstümliches und alltägliches, glanzvolles und kreatives, hartes und kämpferisches Leben, das in einigen historischen, immer viel zu lange währenden Epochen Genozid und Ausrottung erfahren musste. Auch in Deutschland gibt es Lehrstühle und Lektorate für die katalanische Sprache, die das lehren. Das vom Volk gesprochene Katalanische erscheint zum ersten Mal in geschriebener Form in der zweiten Hälfte des 12. Jahrhunderts in einer Predigt, in den *Homilies d'Organyà*, sowie in Übersetzungen lateinischer Texte. Ein Katalane aus Mallorca war im 13. Jahrhundert der eigentliche Gründer der katalanischen Prosa, auf die wir uns stützen: **Ramon Llull**, der seine Texte mit einem Reichtum an Worten und einer absolut neuen, stabilen und transparenten Syntax schrieb – fern von der erstickenden Syntax des Lateinischen. Seine Schriften, Polyphonien mit verbaler Musik voller Ideen, machen die Hunderte von Bänden seines Werkes im *bell catalanesc* zu einer klassischen Quelle der literarischen katalanischen Sprache. Dieser von Llull angehäufte Himalaya der Sprache könnte eine gute Metapher sein, um zu beweisen, dass die Texte, die in der gemeinschaftlichen Sprache eines kleinen europäischen Territoriums geschrieben, zu literarischer, religiöser, philosophischer, mystischer, wissenschaftlicher und allgemein nützlicher Materie wurden und in ganz Europa für Hochspannung sorgen. Im Falle Deutschland wäre das mustergültig: die deutsche Katalanophilie umfasst Übersetzungen, Studien und die Herausgabe des llullischen Werkes. Die Liebe zu Llulls Literatur verleiht schließlich dem Raimundus-Lullus-Institut in Freiburg im Breisgau seinen Namen.

Seit dem Mittelalter bis zum 19. Jahrhundert hat die katalanische Sprache unterschiedliche Epochen durchlebt, einige davon waren sehr schwierig, aber wir haben Schriftsteller gehabt, die Werke von lokalem und universellem Wert geschaffen haben – **Bernat Metge**, **Ausiàs March**, **Anselm Turmeda**, **Joanot Martorell**, der anonyme

Romancier von *Curial e Güelfa*, etc. — und gleichzeitig hat unsere volkstümliche Literatur die Tradition immer durch eine konstante Revitalisierung der geliebten Worte erneuert und erweitert. Weil wir Katalanisch sprechen, sind wir Katalanen, das versichern die Liebhaber dieser Sprache. Man muss betonen, dass die politischen Geschehnisse, insbesondere seit Anfang des 18. Jahrhunderts, feindliche Umstände für unsere Kultur geschaffen haben: Der Unterricht der katalanischen Sprache wurde verboten, sie wurde aus den öffentlichen Institutionen verbannt und auf einen armseligen, beschämenden Gebrauch reduziert.

Aber die Sprache hat überlebt, weil die Gesellschaft der katalanischen Länder, in denen sie die zarte, liebevolle und wissende Muttersprache war, nicht aufhörten sie heimlich zu sprechen und zu schreiben. Das 19. Jahrhundert kennzeichnet sich durch die romantische Bewegung der Renaissance, eine Bewegung des Wiederaufbaus der katalanischen Kultur und vor allem der Sprache, was mit den europäischen Ideen zur Nationalisierung von bestimmten Territorien zusammenfällt. Diese Wiederauferstehung verschafft dem Katalanischen eine soziale Würde und ermöglicht die Existenz einer sehr soliden Gruppe von Schriftstellern, die es wieder mutig und gerne einsetzen. Einige bedeutende Namen sind **Joaquim Rubió**, **Tomàs Aguiló**, **Tomàs Villarroya** und **Jacint Verdaguer**.

Das Ende des 19. und das 20. Jahrhundert, bis 1939, sind Zeiten eines intensiven literarischen und kulturellen Lebens mit bedeutenden Bewegungen. Zu nennen sind hier der Noucentisme — das katalanische Novecento —, der Modernismus und die Avantgarden sowie der 1. Internationale Kongress der Katalanischen Sprache (1906) mit der Teilnahme von Linguisten aus ganz Europa und einem Heer von bedeutenden Schriftstellern (**Miquel Costa i Llobera**, **Joan Maragall**, **Eugeni d'Ors**, **Josep Carner**, **Caterina Albert**, **Carles Riba**, **Josep M. de Sagarra**, **Josep Pla**, **J. V. Foix**, **Mercè Rodoreda**, **Salvador Espriu** usw.). Aber welches Katalanisch schrieben sie? Dank der eifrigen und hingebungsvollen Arbeit einer Gruppe von Philologen entstand eine moderne Kultursprache mit ihren Normen und Strukturen. Das, was andere kultivierte Sprachen durch jahrhundertelange kollektive Weiterentwicklung erreicht haben, hat die katalanische Sprache praktisch in nur einer Generation vollbracht. Im Jahre 1907 wird das Institut der Katalanischen Studien gegründet, eine akademische Körperschaft, die sich dem Studium aller Elemente der katalanischen Kultur widmet. Zwei sehr unterschiedliche Philologen,

Pompeu Fabra und **Mossèn Antoni Maria Alcover**, veröffentlichten sehr nützliche, grundlegende Werke. Die Festlegung der Orthographischen Normen (*Normes Ortogràfiques*, 1913) ist hauptsächlich das Werk von Fabra wie auch die *Gramàtica catalana* und das *Diccionari general*, die alle offiziellen normativen Werte berücksichtigen. Fabra hat in eine zerspaltene und anarchische Sprache Ordnung gebracht und hat das Katalanische zu einem Instrument des Denkens, des Ausdrucks, der Literatur, der Wissenschaft, der Technologie, der Ideen gemacht: eine zeitgenössische, geordnete und flexible Sprache mit einer unterstützenden Richtschnur, tauglich für alle Wissensbereiche. Mossèn Alcover reiste einen großen Teil seines Lebens durch die katalanischen Länder, um den reichhaltigen Wortschatz zu sammeln und aufzuzeichnen. Er hat uns mit Hilfe des Philologen **Francesc de Borja Moll** das Wörterbuch Alcover-Moll hinterlassen, ein kolossales und einzigartiges Reservoir an Worten: eine weitere Quelle des Wissens. Schließlich erinnere ich an zwei verbale Monumente, entstanden aus der leidenschaftlichen und gigantischen Arbeit des Linguisten **Joan Coromines**: das *Onomasticon Cataloniae* und das *Diccionari etimològic*, die grundlegende Informationen über das Leben der katalanischen Sprache enthalten.

Im 20. Jahrhundert dann eine neue kulturelle Katastrophe: Die Franco-Diktatur, die vierzig Jahre andauern sollte, verbot den Gebrauch des Katalanischen und aller identifizierenden Zeichen katalanischer Kultur. Die Mehrzahl der katalanischen Autoren erlitten Unterdrückung bis hin zum Tod, äußeres oder inneres Exil. Die Schriftsteller der Nachkriegszeit mussten das Katalanische heimlich lernen und wurden verfolgt und inhaftiert aufgrund der einzigen Tatsache, dass sie kämpften und unsere Sprache und unsere Kultur verteidigten. Der Schriftsteller, vor allem in Minderheitssprachen, ist das ethische, das kritische Bewusstsein. Wir katalanischen Schriftsteller wissen viel über den Kampf bei der Verteidigung der nationalen Sprache, Literatur und Kultur, eine Konstante während des ganzen 20. Jahrhunderts.

Seit Beginn der Demokratie und nach langem, noch immer andauerndem Kampf um die Sprache sprechen mehr als sechs Millionen Bürger Katalanisch — und nicht immer schreiben sie es auch —. Katalanisch wird in den Schulen und Universitäten gelehrt, je nach Gebiet mit unterschiedlichem Nachdruck. Es genießt gleichwertige Amtlichkeit mit dem Spanischen in Katalonien, im Land Valencia und auf den Balearn (es ist die offizielle Sprache in Andorra und wird inof-

fiziell im Landstreifen la Franja de Ponent – in Aragonien –, in Capcir, in der hohen Cerdanya, im Conflent, im französischen Rosselló und Vallespir und im italienischen Alguer, Sardinien, gesprochen).

Wir leben jedoch in einer globalen Welt, die Minderheitssprachen abwertend betrachtet, wir leben in einer Gesellschaft, die sich der Bedeutung der Literatur oder der humanistischen Kultur in der Bildung der Personen nicht bewusst ist. Außerdem gibt es in der Gesellschaft der katalanischen Länder noch immer eine Politik, die den gesellschaftlichen Gebrauch der Sprache weder unter den Bürgern noch unter den Immigranten begünstigt; wir haben große Schwierigkeiten bei der internationalen Diffusion katalanischer literarischer und kultureller Produkte, es herrscht ein Markt vor, der die Gleichförmigkeit und Anpassung durch hegemonische Kulturen fördert und die nationale Kultur zersplittert. So kommt es, dass wir Schriftsteller uns in Doppelagenten der katalanischen Sprache verwandeln: Zum einen arbeiten wir mit ihr, wir bereichern sie, mit unserem Werk helfen wir bei der nationalen Erschaffung eines imaginären Kollektivs, und zum anderen kämpfen wir um ihre Aufrechterhaltung, ihre Würde und ihren öffentlichen Gebrauch in allen Bereichen. Das Katalanische des 21. Jahrhunderts ist ein nützliches Instrument für alle Sprachen, das von einer offenen und zeitgenössischen Gesellschaft, die die volle Anerkennung von Europa fordert, gebraucht wird: das gilt für die öffentlichen Institutionen bis zu den Medien, für die Wissenschaft bis zur Technologie, für die Kunst bis zur Wirtschaft; vor allem aber, und das muss betont werden, für die Literatur, sie bietet uns heute zum ersten Mal in der Geschichte die längste Namensliste von Schriftstellern mit zahlreichen Büchern von Weltruf.

Die Einladung an die katalanische Kultur zur Frankfurter Buchmesse ist eine Ehre und eine große Freude. Ich bin mir sicher, dass das ein guter Katalisator für die Förderung der katalanischen Literatur und Kultur sowie für die Schaffung von Übersetzungs- und Kommunikationsnetzungen mit anderen Sprachen und Kulturen dieser Welt sein wird. Als katalanischer Schriftsteller wünsche ich mir, dass viele der siebentausend Bücher in katalanischer Sprache, die jedes Jahr auf den Markt kommen, auf der Frankfurter Buchmesse Verleger, Agenten, Übersetzer und vor allem Leser finden. Ich liebe meine Sprache, weil ich sie seit klein auf gehört habe. Ich habe die Welt über die Worte meiner Familienangehörigen, über die Bauern und Bürger, die mit den Worten von Llull sprachen, kennen gelernt und mir so die Namen aller

Dinge eingepägt. Als ich dann älter war, habe ich auf Katalanisch gelernt, gedacht, gefühlt, gesehen, geliebt, geschrieben und gelebt. Ich liebe die katalanische Sprache als ein Werkzeug, das mir beim Leben hilft, wie ein einzigartiger und zerbrechlicher Schatz, der belebt und bewahrt werden muss, denn wir wissen, dass uns die Sprachenvielfalt, selbst wissenschaftlich gesehen, offener, sinnlicher, geistreicher und zuträglicher macht.

Telloc, Mallorca, Balearen, Katalanische Länder
September 2006

Biel Mesquida

Un escriptor europeu en llengua catalana diu

Qui us parla és un escriptor català, un escriptor en llengua catalana, més ben dit, un escriptor europeu en llengua catalana. I amoll això, ara, a la Fira del Llibre de Frankfurt, perquè consider que com a escriptor he de reivindicar la llengua i la literatura que s'escriu amb aquesta llengua com a dos elements fonamentals de la nostra identitat com a poble.

Només recordaré que el català prové del llatí amb mil anys de vida, vida popular i quotidiana, esplendorosa i creativa, dura i lluitadora, i que ha estat en algunes èpoques històriques, sempre massa llargues, abocada al genocidi i a l'extinció. A Alemanya, les càtedres i els lectorats de català ho ensenyen. El català, que es trobava a la boca de la gent, apareix escrit per primera vegada a la segona meitat del segle XIII en uns sermons, les *Homilies d'Organyà*, i en traduccions de textos llatins. Al segle XIII un català de Mallorca fou el vertader inventor de la prosa catalana en què ens fonamentam: **Ramon Llull**, que escriu els seus textos amb una riquesa de mots i una sintaxi nova de trinca, ben fermada i transparent —lluny de l'asfíxia de la sintaxi llatina. Escrits, polifonia de músiques verbals plenes d'idees, que fan dels centenars de volums de la seva obra llaurada en *bell catalanesc*, una deu clàssica de la llengua literària catalana. Aquest Himàlaia de llengua que basteix Llull podria ser una bona metàfora per demostrar que uns texts escrits en la parla comuna d'un territori petit i europeu esdevenen matèria literària, religiosa, filosòfica, mística, sàvia i utilitària que mou altes tensions per tot Europa. I el cas d'Alemanya seria canònic: la catalanofília germana passa per la traducció, l'estudi i l'edició de l'obra lul·liana. Amor a la lletra de Llull que fins i tot dóna nom a un dels vostres instituts universitaris, a Freiburg de Brisgòvia.

Des de l'Edat Mitjana fins al segle XIX la llengua catalana ha passat per períodes diversos, alguns molt difícils, emperò, hem tingut autors que han aconseguit crear obres de valor local i universal —**Bernat Metge**, **Ausiàs March**, **Anselm Turmeda**, **Joanot Martorell**, l'anònim novel·lista del *Curial e Güelfa*, etc.— i tenim alhora una literatura popular que sempre refà i amplia la tradició en una revitalització constant de les paraules estimades. Perquè parlam català som catalans, assegurem els amadors de la llengua. Cal dir ben fort que els esdeveniments polítics i, especialment des de principis del segle XVIII, han creat circumstàncies hostils a la nostra cultura: el català fou prohibit a l'ensenyament i expulsat de les institucions públiques per reduir-lo a un ús pobre i vergonyant.

I va sobreviure perquè la societat dels països catalans, que el tenia com la materna, tendra, saborosa i saberosa llet de la llengua, no el deixà de parlar i escriure d'amagat. El segle XIX és marcat pel moviment romàntic de la Renaixença, un moviment de reconstrucció de la cultura catalana i, sobretot, de la llengua que coincideix amb els propòsits europeus de recuperació nacional. Aquest néixer de bell nou produeix una dignificació social del català que fa possible l'existència d'un conjunt prou sòlid d'escriptors que el tornen a emprar de valent i de bon de veres. Noms significatius són **Joaquim Rubió, Tomàs Aguiló, Tomàs Villarroya i Jacint Verdaguer**.

La fi del segle XIX i el segle XX, fins a 1939, són temps d'alta vida literària i cultural amb moviments potents —Noucentisme, Modernisme i les Avantguardes—, el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906), amb la participació de lingüistes de tot Europa, i un gruix d'escriptors importantíssim (**Miquel Costa i Llobera, Joan Maragall, Eugeni d'Ors, Josep Carner, Caterina Albert, Carles Riba, Josep M. de Sagarra, Josep Pla, J. V. Foix, Mercè Rodoreda, Salvador Espriu**, etc.). I quin català escriuen? El català que es codifica, gràcies al treball fervent i entregat d'un grup de filòlegs, amb unes normes viables que fan que es pugui fer servir com un idioma modern de cultura. Allò que altres llengües cultes han assolit en seculars elaboracions col·lectives, el català ho aconseguí en quasi una sola generació. El 1907 es crea l'Institut d'Estudis Catalans, corporació acadèmica dedicada a l'estudi de tots els elements de la cultura catalana. Dos filòlegs ben diferents, **Pompeu Fabra i mossèn Antoni Maria Alcover**, produiran obres utilíssimes i magnes. La fixació de les *Normes Ortogràfiques* (1913) és bàsicament obra fabriana, i també la *Gramàtica catalana* i el *Diccionari general*, investits de valor normatiu oficial. En una llengua disgregada i anàrquica, Fabra va posar ordre i va fer del català una eina apta per al pensament, per a l'expressió, per a la literatura, per a la ciència, per a la tecnologia, per a tota idea: un idioma contemporani ordenat i flexible, amb una normativitat vertebradora, útil per a totes les savieses. Mossèn Alcover dedicà gran part de la seva vida a recórrer les terres catalanes per recollir i guardar el lèxic riquíssim i, amb l'ajut del filòleg **Francesc de Borja Moll**, ens ha deixat el *Diccionari Alcover-Moll*, que és un reservori colossal i únic de paraules: una altra deu de sapiència. Recordaré finalment dos monuments verbals produïts per la feina apassionada i gegantina del lingüista **Joan Coromines**: l'*Onomasticon Cataloniae* i el *Diccionari etimològic*, que contenen informacions fonamentals sobre la vida del català.

Al segle XX una nova catàstrofe cultural: La dictadura franquista, que durarà quaranta anys, prohibí l'ús del català i de tots els signes identificadors de la cultura catalana. La majoria d'autors catalans sofriren repressió fins a la mort, la presó o l'exili exterior i interior. Els escriptors de la postguerra vam haver d'aprendre el català clandestinament i fórem perseguits i empresonats pel sol fet de lluitar i defensar el nostre idioma i la nostra cultura. L'escriptor, sobretot en llengües minoritzades, és una consciència ètica, una consciència crítica. Els escriptors catalans en sabem molt, de la lluita per defensar la llengua, la literatura i la cultura nacionals, que ha estat una constant al llarg de tot el segle XX.

Des de l'arribada de la democràcia, i després de moltes lluites per la llengua, que encara duren, parlen en català —i no sempre l'escriuen— més de sis milions de ciutadans, el català s'ensenya a l'escola i s'ensenya en català a les universitats, amb diferents energies segons els territoris, i té la cooficialitat amb l'espanyol a Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears (és oficial a Andorra i no oficial a la Franja de Ponent —a l'Aragó—, al Capcir, l'Alta Cerdanya, el Conflent, el Rosselló i el Vallespir francesos o a l'Alguer italià).

Emperò, habitam en un món global que tendeix a devaluar les llengües minoritàries, en una societat que no té consciència del valor de la literatura ni de la cultura humanística en la formació de les persones. A més a més, en la societat dels països catalans encara hi ha polítiques que no afavoreixen l'ús social de la llengua entre els ciutadans i, tampoc, entre els ciutadans immigrants; ens trobam amb dificultats greus per a la difusió internacional dels productes literaris i culturals catalans, domina el mercat que afavoreix la uniformització i l'assimilació per les cultures hegemòniques i la fragmentació de la cultura nacional, etc. Aquí és quan els escriptors ens convertim en uns agents dobles de la llengua catalana: per un cantó la treballam, l'enriquim i ajudam a la contrucció nacional gràcies a la creació, amb la nostra obra, d'un imaginari col·lectiu i, per altra banda, lluitam pel seu manteniment, la seva dignitat i el seu ús públic en tots els àmbits. El català, el segle XXI, és l'eina útil per a tots els llenguatges que necessita una societat oberta i contemporània que en demana el ple reconeixement a Europa: des de les institucions públiques als mitjans de comunicació, des de la ciència a la tecnologia, des de les arts a les economies i, sobretot, en la literatura, que, cal subratllar-ho, té la nòmina d'escriptors més llarga de la història amb nombrosos llibres de qualitat mundial.

La invitació de la Fira del Llibre de Frankfurt a la cultura catalana és un honor i un plaer. Estic segur que serà un bon catalitzador per potenciar la literatura i la cultura catalanes i per crear xarxes de traducció i comunicació amb d'altres llengües i cultures del món. Com a escriptor català, desitj que molts dels set mil llibres en català que surten cada any trobin a la Fira del Llibre de Frankfurt editors, agents, traductors i, sobretot, lectors. Estim la meua llengua perquè des de petit he sentit i he pensat el món a través dels mots dels meus familiars, camperols i ciutadans, que parlaven amb paraules de Llull i així m'ensenyaren el nom de cada cosa, perquè de més gran he après, he pensat, he sentit, he vist, he estimat, he escrit i he viscut en català. Estim la llengua catalana com a eina que m'ajuda a viure, com un tresor únic i fràgil que cal vivificar i preservar, perquè la *llenguadiversitat* sabem, científicament i tot, que ens fa més oberts, més sensuals, més savis i més saludables.

Telloc, Mallorca, Illes Balears, Països Catalans
setembre de 2006

Biel Mesquida

Un escritor europeo en lengua catalana dice

Quien os habla es un escritor catalán, un escritor en lengua catalana, mejor dicho, un escritor europeo en lengua catalana. Y digo esto, ahora, en la Feria del Libro de Frankfurt, porque considero que como escritor tengo que reivindicar la lengua y la literatura que se escribe en esta lengua como dos elementos fundamentales de nuestra identidad como pueblo.

Sólo quiero recordar que el catalán procede del latín y tiene más de mil años de vida, vida popular y cotidiana, espléndida y creativa, dura y luchadora, y que ha estado en algunas épocas históricas, siempre demasiado largas, al borde del genocidio y la extinción. En Alemania, lo enseñan las cátedras y los lectorados de catalán. El catalán, que estaba en la boca de la gente, aparece escrito por primera vez en la segunda mitad del siglo XII, en unos sermones, las *Homilías de Organyà*, y en traducciones de textos latinos. En el siglo XIII, un catalán de Mallorca fue el verdadero inventor de la prosa catalana en la que nos basamos: **Ramon Llull**, que escribe sus textos con una riqueza de palabras y una sintaxis totalmente nueva, bien afianzada y transparente —lejos de la asfixia de la sintaxis latina. Escritos, polifonía de músicas verbales llenas de ideas, que convierten sus cientos de volúmenes de su obra labrada en *bell catalanesc*, una fuente clásica de la lengua literaria catalana. Este Himalaya de la lengua, que construye Llull, podría ser una buena metáfora para demostrar que unos textos escritos en el habla común de un territorio pequeño y europeo se convierten en materia literaria, religiosa, filosófica, mística, sabia y utilitaria que mueve altas tensiones por toda Europa. Y el caso de Alemania sería canónico: la catalanofilia germana pasa por la traducción, el estudio y la edición de la obra luliana. Amor a la letra de Llull que incluso da nombre a uno de nuestros institutos universitarios, en Friburgo de Brisgovia.

Desde la Edad Media hasta el siglo XIX, la lengua catalana ha pasado por distintos períodos, algunos muy difíciles, aunque hemos tenido autores que han conseguido crear obras de valor local y universal —**Bernat Metge**, **Ausiàs March**, **Anselm Turmeda**, **Joanot Martorell**, el anónimo novelista del *Curial e Güelfa*, etc.— y ahora tenemos una literatura popular que rehace y amplía siempre la tradición en una revitalización constante de las palabras queridas. Porque hablamos catalán somos catalanes, aseguramos los amantes de la lengua. Debe decirse muy alto que los acontecimientos políticos, especialmente desde principios del siglo XVIII, han creado circunstancias hostiles para nuestra cultura: el catalán fue prohibido en la enseñanza

y expulsado de las instituciones públicas para reducirlo a un uso pobre y vergonzoso.

Y sobrevivió porque la sociedad de los países catalanes, que lo tenía como lengua materna, tierna, sabrosa y sapiente leche de la lengua, no dejó de hablarlo y de escribir a escondidas. El siglo XIX está marcado por el movimiento romántico de la *Renaixença*, un movimiento de reconstrucción de la cultura catalana y, sobre todo, de la lengua que coincide con los propósitos europeos de recuperación nacional. Este renacimiento produce una dignificación social del catalán que hace posible la existencia de un conjunto muy sólido de escritores que lo vuelven a utilizar con fuerza y de verdad. Son nombres significativos **Joaquim Rubió, Tomàs Aguiló, Tomàs Villarroya y Jacint Verdaguer.**

El fin del siglo XIX y siglo XX, hasta 1939, son tiempos de alta vida literaria y cultural con poderosos movimientos —Novecentismo, Modernismo y las Vanguardias—, el I Congreso Internacional de la Lengua Catalana (1906), con la participación de lingüistas de toda Europa, y un gran grupo de escritores importantísimos (**Miquel Costa i Llobera, Joan Maragall, Eugeni d'Ors, Josep Carner, Caterina Albert, Carles Riba, Josep M. de Sagarra, Josep Pla, J. V. Foix, Mercè Rodoreda, Salvador Espriu,** etc.). ¿Y qué catalán escriben? El catalán que se codifica, gracias al ferviente y entregado trabajo de un grupo de filólogos, con unas normas viables que hacen que pueda utilizarse como un idioma moderno de cultura. Lo que otras lenguas cultas han logrado en seculares elaboraciones colectivas, el catalán lo ha conseguido casi en una sola generación. En 1907, se crea el Institut d'Estudis Catalans, corporación académica dedicada al estudio de todos los elementos de la cultura catalana. Dos filólogos muy diferentes, **Pompeu Fabra** y **Mossèn Antoni Maria Alcover**, producirán obras magnas y muy útiles. La fijación de las *Normes Ortogràfiques* (1913) es básicamente obra de Fabra, y también la *Gramàtica catalana* y el *Diccionari general*, que adquieren valor normativo oficial. En una lengua disgregada y anárquica, Fabra puso orden e hizo del catalán una herramienta apta para el pensamiento, para la expresión, para la literatura, para la ciencia, para la tecnología, para cualquier idea: un idioma contemporáneo ordenado y flexible, con una normatividad vertebradora, útil para todas las sabidurías. Mossèn Alcover se pasó gran parte de su vida recorriendo las tierras catalanas para recoger y atesorar el léxico riquísimo y, con la ayuda del filólogo **Francesc de Borja Moll**, nos ha dejado el Diccionario Alcover-Moll, que es una reserva colosal y única de palabras: otra fuente de

sapientia. Por último, recordaré dos monumentos verbales producidos por el trabajo apasionado e inmenso del lingüista **Joan Coromines**: el *Onomasticon Cataloniae* y el *Diccionari etimològic*, que contienen informaciones fundamentales sobre la vida del catalán.

En el siglo XX, una nueva catástrofe cultural: la dictadura franquista, que duraría cuarenta años, prohibió el uso del catalán y de todos los signos identificadores de la cultura catalana. La mayoría de autores catalanes sufrieron represión hasta la muerte, la cárcel o el exilio exterior e interior. Los escritores de la posguerra aprendimos el catalán clandestinamente y fuimos perseguidos y encarcelados por el mero hecho de luchar y defender nuestra lengua y nuestra cultura. El escritor, sobre todo de lenguas minorizadas, es una conciencia ética, una conciencia crítica. Los escritores catalanes saben mucho de la lucha por defender la lengua, la literatura y la cultura nacionales, una lucha que ha sido constante a lo largo de todo el siglo XX.

Desde la llegada de la democracia, y tras muchas luchas por la lengua que todavía duran, hablan en catalán —y no siempre lo escriben— más de seis millones de ciudadanos; el catalán se enseña en la escuela y se enseña en catalán en las universidades, con distintas energías según el territorio, y es cooficial con el español en Cataluña, el País Valenciano y las Islas Baleares (es oficial en Andorra y no oficial en la Franja de Ponent —en Aragón—, el Capcir, la Alta Cerdaña, el Conflent, el Rosellón y el Vallespir franceses o el Alguer italiano).

Sin embargo, vivimos en un mundo global que tiende a devaluar las lenguas minoritarias, en una sociedad que no tiene conciencia del valor de la literatura ni de la cultura humanística en la formación de las personas. Además, en la sociedad de los países catalanes todavía existen políticas que no favorecen el uso social de la lengua entre los ciudadanos ni tampoco entre los ciudadanos inmigrantes; tenemos serias dificultades para la difusión internacional de los productos literarios y culturales catalanes; domina el mercado que favorece la uniformización y la asimilación por las culturas hegemónicas y la fragmentación de la cultura nacional, etc. Aquí es cuando los escritores nos convertimos en agentes dobles de la lengua catalana: por una parte la trabajamos, la enriquecemos y ayudamos a la construcción nacional gracias a la creación, con nuestra obra, de un imaginario colectivo y, por otra parte, luchamos por su mantenimiento, su dignidad y su uso público en todos los ámbitos. El catalán, en el siglo XXI, es la herramienta útil de todos los lenguajes que necesita una sociedad abierta y contempo-

ránea que pide su pleno reconocimiento en Europa: de las instituciones públicas a los medios de comunicación, de la ciencia a la tecnología, de las artes a las economías y, sobre todo, en la literatura que, debe subrayarse, tiene la nómina de escritores más larga de la historia con numerosos libros de calidad mundial.

La invitación de la Feria del Libro de Frankfurt a la cultura catalana es un honor y un placer. Estoy seguro de que será un buen catalizador para potenciar la literatura y la cultura catalanas y para crear redes de traducción y comunicación con las demás lenguas y culturas del mundo. Como escritor catalán, deseo que muchos de los siete mil libros en catalán que aparecen cada año encuentren en la Feria del Libro de Frankfurt a editores, agentes, traductores y, sobre todo, a lectores. Amo mi lengua porque desde pequeño he sentido y he pensado el mundo a través de las palabras de mis familiares, campesinos y ciudadanos, que hablaban con las palabras de Lull y así me enseñaron el nombre de cada cosa, porque de mayor he aprendido, he pensado, he sentido, he visto, he amado, he escrito y he vivido en catalán. Amo la lengua catalana como herramienta que me ayuda a vivir, como un tesoro único y frágil que es preciso vivificar y preservar, porque sabemos, científicamente incluso, que la *lenguadiversidad* nos hace más abiertos, más sensuales, más sabios y más saludables.

Telloc, Mallorca, Islas Baleares, Países Catalanes
septiembre de 2006

Design: Eumogràfic
Layout: Lluís Sanosa

© Biel Mesquida
© For the translations: Julie Wark (English),
Karin Stadlander (German), Ariadna Martín (Spanish)
© Institut Ramon Llull

Printed by:

Institut Ramon Llull

Diputació 279, bxs.
E-08007 barcelona
www.llull.com
irl@llull.com